

צדקה, מעבר למה שמתחייב מצד הזכות, וכפי שנאמר בהגדה של פסח 43
 שְׁנִגְלָה עֲלֵיהֶם על בני ישראל מִלֶּךָ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּבָ"ה 44
 בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ וּגְאֻלָּם⁹ ממצרים, והגילוי הנעלה והלא מוגבל היה 45
 משום שיציאת מצרים הייתה באופן של צדקה, מה שהביא לגילוי בלי-גבול, 46
 התגלות של הקדוש-ברוך-הוא 'בכבודו 47
 ובעצמו', כְּמוֹ-כֵן תְּהִיָּה גַם 48
 הַגְּאֻלָּה הַעֲתִידָה לבוא, בכיאת 49
 המשיח - בְּצִדְקָתוֹ שֶׁל הַקְּבָ"ה, 50
 והיא תהיה גאולה של התגלות 51
 האלוקות בלי הגבלות כָּלָל. 52
 וְיִדְוַע הַדִּיּוּק השאלה (הנובעת 53
 מדיוק בלשון ותוכן הדברים) בְּזֶה, 54
 מהו השעם שְׁנֹאמֵר בְּכֶתוּב 55
 חוזה המדבר על כך שהגאולה תהיה 56
 'בצדקה', ללא הגבלות, גַּם הַלְשׁוֹן 57
 "בְּמִשְׁפָּט", שֶׁהוּא המושג 58
 משפט ודין בְּאִפְסָן שֶׁל הַגְּבֻלָּה 59
 דְּקָא, וְלֹא כְּמוֹ צִדְקָה שֶׁהִיא 60
 בְּלֵי גְבוּל ואיך שני המושגים 61
 'משפט' ו'צדקה' הסותרים לכאורה, 62
 באים כאן יחד? 63
 אֵף הַעֲנִין הוא, כְּפִי שֶׁמִּבְּאֵר 64
 הַצְּמַח צִדְקָה' האדמו"ר השלישי 65
 בשו"ת אדמו"רי חב"ד 66
 בְּרִשִׁימוֹתָיו¹⁰ כתבי חסידות שרשם 67
 על פסוקי התנ"ך (ונדפסו בסדרת 68
 ספריו 'אור התורה'), שֶׁהַלְשׁוֹן 69
 בכתוב "בְּמִשְׁפָּט" האומר 70
 שהפדייה תהיה על פי דין ומשפט, 71
 במידה מוגבלת, נֶאֱמַר גַּבִּי הפדייה 72
 והיציאה מהגלות של "צִיּוֹן", 73
 וְהַלְשׁוֹן "בְּצִדְקָה" האומר 74
 שהשיבה מהגלות תהיה בצדקה, ללא 75
 הגבלות, נֶאֱמַר גַּבִּי וְיִשְׁבְּיָהּ, 76
 וְהִנְנִי, שֶׁ"צִיּוֹן" קָאֵי מכוון על 77
 אלה מבני ישראל הַעוֹסְקִים 78
 בַּתּוֹרָה, שֶׁאֲצֵלֶם תְּהִיָּה 79
 הַגְּאֻלָּה "בְּמִשְׁפָּט", מִן הַדִּין 80
 כי הקדוש-ברוך-הוא חייב, כביכול, לגאול אותם. ומה שְׁכֶתוּב 81
 "וְיִשְׁבְּיָהּ" המדבר על שיבה בצדקה קָאֵי מכוון על הַאֲנָשִׁים 82
 הַפְּשׁוּטִים, שֶׁאֲצֵלֶם תְּהִיָּה הַגְּאֻלָּה לא מצד הדין והחובה אלא 83
 "בְּצִדְקָה", בְּצִדְקָתוֹ שֶׁל הַקְּבָ"ה. 84

נאמר בנבואת ישעיהו, ופסוק זה חותם את הפטרה של 'שבת חזון': 1
 צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה תצא מהגלות והשבי וְיִשְׁבְּיָהּ והיהודים שהיו 2
 בגלות יצאו מהגלות וישבו לציין בְּצִדְקָה¹. 3
 הִנֵּה מִשְׁמַעוֹת הַכְּתוּב האומר ששיבת בני ישראל לציין תהיה 'בצדקה' 4
 הִיא שֶׁהִשְׁבָּה החזרה של בני 5
 ישראל מִן הַגְּלוּלָה ("וְיִשְׁבְּיָהּ"²) 6
 תְּהִיָּה בְּאִפְסָן שֶׁל "צִדְקָה", 7
 הִנְנִי, לא רק במידה המתחייבת על- 8
 פי שורת הדין אלא הרבה יותר מזה, 9
 כי השיבה היא בְּצִדְקָתוֹ שֶׁל 10
 הַקְּבָ"ה, כְּמוֹ שְׁכֶתוּב³ על 11
 מידותיו של הקדוש-ברוך-הוא במקום 12
 אחר, בספר דניאל, לֶךְ הַרְוֵי 13
 הַצִּדְקָה, מידת הצדקה היא של 14
 הקדוש-ברוך-הוא ובה הוא נוהג 15
 שֶׁהִיא מידת הצדקה, בניגוד למידת 16
 הדין שמחייבת נתינה מוגבלת רק כפי 17
 שהמקבל ראוי ולא יותר, הרי נתינה 18
 של צדקה היא נתינה בשפע רב בְּלֵי 19
 הַגְּבֻלּוֹת כָּלָל, שֶׁזֶהוּ עניין זה 20
 ששיבת ישראל בעת הגאולה היא 21
 'בצדקה', ללא הגבלות, הוא גם החסבר 22
 לכן שֶׁפֶּאֶשֶׁר יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין 23
 תְּשׁוּבָה, אֲזִי מֵיָד הֵן נִגְאָלִין⁵ 24
 ללא כל עיכוב, גאולה ללא הגבלות. 25
 וְזֶהוּ עניין זה עצמו של גאולה 26
 במהירות וללא עיכוב והגבלה הוא גַּם 27
 התוכן הפנימי של מַה שְׁכֶתוּב⁶ 28
 בנבואת מיכה פִּימִי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ 29
 מִצְרַיִם אֶרְאֶנּוּ נִפְלְאוֹת בגאולה 30
 העתידה לבוא, דְּכַשֵּׁם שֶׁהִצִּיאָה 31
 מִמִּצְרַיִם [לְאַחֲרֵי שֶׁהָיוּ בְּיָדָם 32
 הזכויות של קיום שתי מצוות הקשורות 33
 ברם שהם דָּם קרבן פֶּסַח שבני 34
 ישראל שחטו ב"ד ניסן לפני היציאה 35
 ממצרים וְדָם ברית מִלְּחָה⁷, שבני 36
 ישראל מלו את עצמם לפני היציאה 37
 ממצרים כי ערל אסור באכילת קרבן 38
 פסח, ענין שנרמז בלשון הכתוב ביהזקאל⁸, דְּמִיָּד לִשׁוֹן 39
 רבים, להורות שמדובר על שתי מצוות הקשורות ברם, ואף-על-פי שהזכויות 40
 של שתי מצוות אלו היו ביד בני ישראל עוד לפני היציאה ממצרים בפועל, 41
 מכל-מקום יציאת מצרים] הִתְּהַה בְּצִדְקָתוֹ שֶׁל הַקְּבָ"ה, עניין של 42

בס"ד. שבת פרשת דברים, שבת חזון, ד' מנחם-אב, ה'תשכ"ט
(הנחה בלתי מוגה)

(1 ישע' א, כז. 2 פי' מצו"ד. 3) הניאל ט, ז. 4) ראה גם תניא אגה"ק סי"ז. 5) ראה סנהדרין צז, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. 6) מיכה ז, טו. 7) מכילתא ופירש"י בא יב, ו. 8) יהזקאל טז, ו. 9) נוסח הגש"פ. 10) אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' צה).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ב) וַיֵּשׁ לְקֶשֶׁר עֲנָנִים זֶה עִם הַמַּאֲמָר שֶׁנֶּאֱמָר עַל-יְדֵי אֲדָמוֹר מֵהַר־שׁ,
 2 בְּנוֹ שֶׁל אֲדָמוֹר ה' צִמְצַם צִדְקָה, לְפָנָי מֵאֵה שְׁנָה¹¹, בְּשַׁנַּת תְּרִכְסִיט, מֵאֵה שָׁנָה
 3 לְפָנָי אֲמִירַת מֵאֵמֶר זֶה עַל-יְדֵי הַרְבֵּי בְּשַׁנַּת תְּשַׁכִּיט, שֶׁמִּבְּאֵר בְּעֲנָנִים בְּיַת
 4 רֵאשׁוֹן וּבְיַת שְׁנַיִ [שְׁעָל זֶה עַל שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ נֶאֱמָר¹² בְּנִבְוֹת
 5 יִשְׁעִיהוּ, בְּפִסְקוֹ הַפּוֹתָח אֶת הַהַפְטָרָה שֶׁל
 6 'שַׁבַּת נַחְמוּ' "נִחְמוּ נִחְמוּ עִמִּי", 1
 7 כְּמַאֲמָר רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹³ בְּמִדְרַשׁ, 2
 8 לְבַאֵר אֶת כָּפַל הַלְשׁוֹן נַחְמוּ נַחְמוּ, לְפָנָי
 9 שְׁכַתּוֹב¹⁴ בְּמִגִּילַת אִיכָה עַל הַמִּצֵּב
 10 שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחַר חוֹרְבַן בֵּית
 11 הַמִּקְדָּשׁ "כֹּכָה תִכְפֶּה", כָּפַל לְשׁוֹן
 12 שֶׁל בְּכִי, כִּי הִבְכִּי הוּא עַל בְּיַת
 13 רֵאשׁוֹן וְעַל בְּיַת שְׁנַיִ¹⁵, לְכֹף
 14 כִּיּוֹן שֶׁהֶאֱבַל וְהִבְכִּי הוּא כָּפּוֹל נֶאֱמָר
 15 "נִחְמוּ נִחְמוּ עִמִּי", נַחְמָה כָּפּוֹלָה
 16 שְׁזָהוּ כַחֲמִשָּׁן דְּרַבֵּי הַמִּדְרַשׁ
 17 שֶׁ"חֲטָאוּ בְּכַפְלִים, הֵן בִּימֵי בֵּית
 18 רֵאשׁוֹן וְהֵן בִּימֵי בֵּית שְׁנַיִ, וְלֹכַן לְקוֹ
 19 בְּכַפְלִים הֵן בְּחוֹרְבַן בֵּית רֵאשׁוֹן וְהֵן
 20 בְּחוֹרְבַן בֵּית שְׁנַיִ וּמִתְנַחֲמִים
 21 בְּכַפְלִים¹⁶ בְּנַחְמָה כָּפּוֹלָה], וְעַל
 22 כֶּךָ מִבּוֹאֵר בְּמֵאֵמֶר הַנּוֹזֵכַר מִשַׁנַּת תְּרִכְסִיט
 23 שֶׁ"בְּיַת רֵאשׁוֹן הוּא בְּחִינַת
 24 בְּיַת שְׁנַיִ, וְהוּא עֲנָנִים יְחִוּד י"ה,
 25 וּבְיַת שְׁנַיִ הוּא בְּחִינַת
 26 הַמִּלְכוּת, וְהוּא עֲנָנִים יְחִוּד
 27 ו"ה¹⁷ כַּמִּבּוֹאֵר בְּקִבְלָה וְחִסְדוֹת,
 28 אַרְבַּע הָאוֹתוּת שֶׁל שֵׁם הו"י, י', ה', ו',
 29 ה', מְכוּוֹנוֹת כְּנֶגֶד עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת
 30 הַעֲלִיּוֹנוֹת, י' – חֲכָמָה, ה' רֵאשׁוֹנָה –
 31 בִּינָה, ו' – שֵׁשׁ הַמִּידוֹת חֲסֵד-גְּבוּרָה-תְּפָאֵרַת-נִצְחָה-יְהוּדָה-סְפִירַת
 32 הַמַּלְכוּת. וְהַשְּׁפָעָה פְּנִימִית מֵלֵה' רֵאשׁוֹנָה, מִחֲכָמָה לְבִינָה, הַגּוֹרֵמַת תּוֹסַפַּת אוֹר
 33 בְּבִינָה, נִקְרָאת יְחִוּד י"ה וְאֵילּוֹ הַשְּׁפָעָה פְּנִימִית מֵהַמִּידוֹת (הַנִּקְרָאוֹת זְעִיר אֲפִיקִי
 34 הַיְיָנוּ פָּנִים זְעִירוֹת, כִּי הַשְּׁפָעָה בְּמִידוֹת הִיא מוֹעֵטַת לְגַבֵּי הַשְּׁפָעָה בְּמוֹחִין,
 35 וְבִרְ"ת ז"א) הַמַּלְכוּת (הַנִּקְרָאת 'נוֹקְבָא', כִּי הִיא בְּחִינַת 'מְקַבֵּל' לְגַבֵּי ז"א הַמִּשְׁפִּיעַ
 36 כְּמוֹ הָאֵשׁ לְגַבֵּי הָאֵשׁ), גּוֹרֵמַת תּוֹסַפַּת אוֹר בְּמַלְכוּת, הַיְיָנוּ בְּעוֹלְמוֹת הַמִּקְבָּלִים
 37 אֶת הָאֵהָרָה וְהַשְּׁפָעָה שֶׁלָּהֶם מֵהַסְּפִירוֹת דְּרָךְ סְפִירוֹת הַמַּלְכוּת.
 38 וְעַל כֶּךָ מִבּוֹאֵר כַּאֵן שׁוֹבְנוֹן בֵּית רֵאשׁוֹן הִיָּה גִילּוֹי אֱלוֹקוֹת עַל-יְדֵי יְחִוּד י"ה.
 39 וְאֵילּוֹ בְּבֵית שְׁנַיִ, כִּשְׁהַמִּצֵּב הִיָּה נַחוּת יוֹתֵר, הִיָּה גִילּוֹי אֱלוֹקוֹת עַל יְדֵי יְחִוּד ו"ה.
 40 וּמִבְּאֵר, שֶׁחֲרַבְּן שְׁנַיִ הַמִּקְדָּשִׁים בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנַיִ הוּא עֲנָנִים
 41 מְנִיעֵת הַשְּׁפָעָה וְגִילּוֹי הָאוֹר הָאֱלוֹקִי בְּ"ה" אֵלְעָא וְה" אֵלְעָא, וְה" אֵלְעָא,
 42 בְּ"ה" אֵלְעָא, ה' רֵאשׁוֹנָה שֶׁל שֵׁם הו"י וְה" אֵלְעָא תַּחְתּוֹנָה, אוֹת ה' הַשְּׁנִיָּה

43 שֶׁל שֵׁם הו"י דְּהֵינּוּ, שֶׁהַשְּׁמַעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל חוֹרְבַן בֵּית רֵאשׁוֹן הִיא
 44 שְׁתַּמּוּרַת הַיְחִוּד וְהַיְחִיבּוֹר בֵּין הָאוֹת ו' לְאוֹת ה' הַרֵאשׁוֹנָה שֶׁל שֵׁם הו"י שֶׁהִיא
 45 בִּימֵי בֵּית רֵאשׁוֹן, הִיָּה הַהִיפֶךְ, הַסְּתַלְקוֹת הַיְיָד מִן ה'ה" אֵלְעָא'
 46 בְּ"בֵּית רֵאשׁוֹן", כֶּךָ שֶׁלֹּא תִהְיֶה הַשְּׁפָעָה וְהַמְשַׁכָּה מֵה' שֶׁל שֵׁם הו"י לֵה'
 47 הַרֵאשׁוֹנָה, ה'ה' עֲלִיּוֹנָה, וְהַמְשַׁמְעוֹת
 48 הַפְּנִימִית שֶׁל חוֹרְבַן בֵּית שְׁנַיִ הִיא
 49 שְׁתַּמּוּרַת הַיְחִיבּוֹר וְהַיְחִוּד שֶׁל הָאוֹת ו'
 50 עִם הָאוֹת ה' הַאֲחֻרּוֹנָה, הִיָּה הַהִיפֶךְ,
 51 וְהַסְּתַלְקוֹת הַיְיָד מִן ה'ה" אֵלְעָא'
 52 תַּתְּאָה' שֶׁלֹּא לְהַשְׁפִּיעַ לֵה אֵלֵא
 53 לְמִנוּעַ מִמֶּנָּה אֶת הַשְּׁפָעָה בְּ"בֵּית
 54 שְׁנַיִ, דְּכִשֵּׁם שֶׁבְּעֲנָנִים יְחִוּד
 55 י"ה הָעֵקֶר וְהַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל 'יְחִוּד' זֶה
 56 הוּא שְׁתַּהֲיָה הַמְּשַׁכֵּת וְהַשְּׁפָעַת
 57 הַיְיָד בְּ"ה" אֵלְעָא, וְהַיְיָד
 58 מִמִּבְּאֵר בְּקִבְלָה וְחִסְדוֹת בְּעֲנָנִים
 59 "נִקְוֶדָה בְּהִיכְלָא"¹⁸, 'נִקְוֶדָה'
 60 הִיא הַחֲכָמָה שֶׁמִּתְגַּלֶּית כְּנִקְוֶדָה בְּלִבָּה,
 61 כְּמוֹ הַהִבְרָקָה הַרֵאשׁוֹנִית בְּגִילּוֹי רֵעִיּוֹן
 62 שְׁכִלִי, וְהִיכְלִי הִיא הַבִּינָה שֶׁמִּתְגַּלֶּית
 63 בְּאוֹר רַב כְּמוֹ הִיכַל רַחֵב, כְּמוֹ הַבִּינָה
 64 שְׁבָה הַנִּקְוֶדָה הַרֵאשׁוֹנִית מִסְּתַפַּעַת
 65 לְרֵעִיּוֹן שִׁישׁ בּוֹ אוֹרֵךְ וְרוּחַב (וּבִלְקוּטִי
 66 תּוֹרָה' פְּרִשְׁת רֵאשׁוֹ: "... שֶׁהַנִּקְוֶדָה
 67 מַחִיּיָה אֶת הַהִיכַל שֶׁאֵם אֵין נִקְוֶדָה אֵין
 68 הַהִיכַל מִשְׁמַשׁ כְּלוֹם וְגַם אֵם יְהִיָּה לוֹ
 69 בְּחִינַת נִקְוֶדָה זֶה אֵם אֵין הִיכַל אֵינוֹ
 70 כְּלוֹם, וְלִפְיֶכֶךְ צְרִיךְ לְהִיָּת שְׁתִּיָּהן
 71 כֹּאחֵד וְהֵם תְּרִין רֵעִיּוֹן דְּלֵא מִתְפַּרְשִׁין
 72 לְמַטָּה כְּמוֹ לְמַעְלָה"), וְכִשְׁהַשְּׁפָעָה זֶה
 73 נִמְנַעַת וְחֲסָרָה, יֵשׁ הָעֵלֶם וְהַסְּתֵר וְחוֹרְבַן שֶׁל בֵּית רֵאשׁוֹן כְּמוֹ-כֵן בְּעֲנָנִים
 74 יְחִוּד ו"ה הָעֵקֶר שֶׁל 'יְחִוּד' זֶה הוּא שְׁתַּהֲיָה הַמְּשַׁכֵּת הַיְיָד ו'
 75 בְּ"ה" אֵלְעָא תַּתְּאָה' וְכִשְׁהַשְּׁפָעָה זֶה נִמְנַעַת וְחֲסָרָה, יֵשׁ הָעֵלֶם וְהַסְּתֵר וְחוֹרְבַן
 76 שֶׁל בֵּית שְׁנַיִ, כְּפִי שֶׁמִּשְׁמִיךְ וּמִבְּאֵר.
 77 וְהַעֲנָנִים בְּזָה, שֶׁעֵקֶר הַחֲרַבְּן עֵיקֶר הַחִסְרוֹן שֶׁנִּגְרַם עִם חוֹרְבַן בֵּית
 78 הַמִּקְדָּשׁ הוּא הַחֲסְרוֹן שֶׁנֶּעֱשָׂה בְּ"ה" אֵלְעָא שֶׁל שֵׁם הו"י שֶׁאֵינָה מְקַבֵּלַת
 79 הָאֵרָה וְהַשְּׁפָעָה בְּאוֹתָה מִיָּדָה שְׁבָה הִיָּתָה מְקַבֵּלַת קוֹדֵם הַחוֹרְבַן (מִצָּד
 80 הַסְּתַלְקוֹת הַיְיָד בְּחוֹרְבַן בֵּית רֵאשׁוֹן, מֵהַ שְׁגוּרֵם חִסְרוֹן בְּהַשְּׁפָעָה לֵה'
 81 הַרֵאשׁוֹנָה אֵל מִצַּד הַסְּתַלְקוֹת הַיְיָד בְּחוֹרְבַן בֵּית שְׁנַיִ, מֵהַ שְׁגוּרֵם חִסְרוֹן
 82 בְּהַשְּׁפָעָה לֵה' הַשְּׁנִיָּה), שְׁזָהוּ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל¹⁹ בְּגִמְרָא עַל
 83 הַכְּתוּב בְּנִבְוֹת חֲגִי אֲוֹדוֹת בְּנִיּוֹן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי אַחֲרֵי גְלוֹת בְּבֵל
 84 וְ"אֶאֱכָבְד" ²⁰ (אֶף שֶׁקְרִינֵן לְמִרוֹת שֶׁה'קִרִי' שֶׁל הַפְּסוּק הוּא

11) ד"ה ככה תבכה תרכ"ט (סה"מ תרכ"ט ע' רפז ואילך). 12) ישעי' מ, א. 13) יל"ש ישעי' רמז תמה. 14) איכה א, ב. 15) סנהדרין קד, ב. 16) איכ"ר ספ"א. יל"ש שם. 17) כמ"ש בוח"א ד"נ ע"ב ובוח"ב ד"ט ע"ב – סה"מ תרכ"ט שם. 18) ראה זח"א ו, רע"א. תקו"ז ריש ת"ה (יט, א). תכ"ח (עב, ב). ועוד. לקו"ת ר"פ ראה. 19) יומא כא, ב. 20) חגי א, ח.

ביאור בדרך אפשר

1 "וְאֶפְכָּדָה" בתוספת ה', אבל ה'כתיב' הוא 'ואכבד', וזה לשון הכתוב:
 2 'עלו ההר והבאתם עץ ובונו הבית וארצה בו ואכבד [קרי: ואכבדה] אמר ה'
 3 חֶסֶד ה', והאות ה' היא בגימטריא חמש, כִּינּוּן שְׁבִיבִית שְׁנֵי חֶסְרוֹ
 4 חֲמִשָּׁה דְּבָרִים האמורים בגמרא שם ("ארון וכפורת וכרובים אש ושכינה
 5 וירוח הקודש ואורים ותומים"), ולפי
 6 המשמעות הפנימית חיסרון האות ה'
 7 שהיא מקבלת רק שפע מועט ומצומצם
 8 הִינּוּ, שְׁבִיבִית שְׁנֵי הִיָּה חֶסֶד
 9 ההארה והגילוי בְּחִינַת ה'ה"א
 10 עֲלָאָה' שהוא גילוי נעלה, וְהָיָה
 11 גילוי אלוקות מועט יותר רַק
 12 מְבַחֲנִית ה'ה"א תַּתְּאָה²¹ בלבד,
 13 אֲלָא שְׁבִיבָה גּוּפָא עצמו הָעֵקֶר
 14 הוא לא החיסרון בה' עילאה, הה'
 15 הראשונה של שם הוי", אף שגם בה יש
 16 חיסרון כי אין את ההשפעה מה',
 17 מכל-מקום עיקר הַחֶסֶד ה'ה"א
 18 תַּתְּאָה, שְׁחֶסֶד יְחִיד ו"ה ואין
 19 השפעה מרובה מה' (שם המידות)
 20 אל הה' (ספירת המלכות). וְהִינּוּ,
 21 שְׁאִף-עַל-פִּי שְׁגַם עֲכָשׁוּ
 22 (לְאַחֲרֵי חֲרַבְן 'בֵּית שְׁנֵי')
 23 יִשְׁנוּ הַחֶסֶד שֶׁל שְׁנֵי
 24 הַמְקַדְּשִׁים, וחסר גם עניין בית
 25 ראשון, יְחִיד ו"ה והמשכה והשפעה
 26 מה' לה' הראשונה וגם עניין בית שני,
 27 יְחִיד ו"ה והמשכה והשפעה מה' לה'
 28 האחרונה שְׁהָרִי גַם בְּזִמְנֵי 'בֵּית
 29 שְׁנֵי' אף שהבית עצמו חזר ונבנה
 30 חֶסְרוֹ חֲמִשָּׁה דְּבָרִים שְׁהָרִי
 31 ב'בֵּית רֵאשׁוֹן', כך שגם כל ימי
 32 בית שני היה נרגש חיסורו של הבית
 33 הראשון וְכִינּוּן שְׁ"כָּל מִי שְׁלֵא
 34 נִבְנָה בֵּית-הַמְקַדְּשׁ בְּיָמָיו
 35 כָּאלוֹ נִחְרַב בְּיָמָיו²², ואף
 36 שהחורבן היה לפני שנים רבות, כל מי שהבית לא נבנה בימיו הרי זה כאלו
 37 נחרב כעת נִמְצָא, שְׁגַם עֲכָשׁוּ אחרי חורבן בית שני יִשְׁנוּ לֹא רַק
 38 חֶסְרוֹן 'בֵּית שְׁנֵי' (שְׁעֵנְיָנוּ יְחִיד ו"ה כמבואר לעיל), אֲלָא כעת
 39 ישנו גַם חֶסְרוֹן 'בֵּית רֵאשׁוֹן' (שְׁעֵנְיָנוּ יְחִיד ו"ה כמבואר לעיל),
 40 ונמצא ששני היחודים חסרים מְכַל-מְקוֹם עֵקֶר הַחֶסֶד כעת, אחרי
 41 חורבן בית שני הוא הָעֵדֶר יְחִיד ו"ה מה שגורם לחיסרון המשכה
 42 והשפעה בה' השניה, ה' תתאה.

ביאור בדרך אפשר

וְעַל זֶה מְבִיא אדמו"ר מהר"ש בַּמְאֹמֶר הנוכח מָה שְׁאָמְרוּ
 44 רְבוּתֵינוּ ז"ל²³ בגמרא ובזוהר עַל הַפְּסוּקִים²⁴ הַהוּשַׁע "וְלֹא אָבוּא
 45 בְּעִיר", "נִשְׁבַּע ה' שְׁלֵא יִכְנַס לַהֲשֵׁרוֹת אֶת שְׁכִינְתוֹ בִּירוּשָׁלַיִם
 46 שֶׁל מַעְלָה ירושלים הרוחנית עַד שְׁיִכְנַס לַהֲשֵׁרוֹת אֶת שְׁכִינְתוֹ
 47 בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה ירושלים
 48 הגשמית תְּחִלָּה", ולפי פנימיות
 49 הדברים, כוונת המדרש היא
 50 'ירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה הִינּוּ
 51 בְּחִינַת בִּינָה, ו'ירוּשָׁלַיִם שֶׁל
 52 מַטָּה הִינּוּ בְּחִינַת הַמְלָכוֹת²⁵,
 53 וְעֵנְיָנוּ "שְׁלֵא יִכְנַס בִּירוּשָׁלַיִם
 54 שֶׁל מַעְלָה להשפיע גילוי והמשכה
 55 אלוקות בספירת הבינה עַד שְׁיִכְנַס
 56 בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה תְּחִלָּה
 57 להשפיע גילוי והמשכה אלוקות
 58 בספירת המלכות" הִינּוּ שְׁאִי-
 59 אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת לֹא יִתְכַן שִׁיחָה
 60 יְחִיד 'חֲכֵמָה-וּבִינָה' השפעה
 61 מיו"ד, ספירת החכמה, לה' ספירת
 62 הבינה בְּלִי שְׁיָהָה יְחִיד וְעִיר-
 63 אֲנַפְיָן וְנוֹקְבָא' לְפָנֵי-זֶה.
 64 וּמְבֹאֵר עוֹד אדמו"ר מהר"ש
 65 במאמר, שְׁאִף-עַל-פִּי
 66 שְׁחֲכֵמָה-וּבִינָה הֵם "תְּרִין
 67 רַעֲיָן דְּלֹא מִתְּפָרְשִׁין"²⁶, שני
 68 חברים שלא נפרדים אלא משלימים זה
 69 את זה וצריכים זה לזה, ולכן הם
 70 דבוקים זה בזה ללא יכולת הפרדה
 71 (ובספר מאמרי אדמו"ר חזקן –
 72 פרשיות ע' תקכה: "שכינה אי אפשר
 73 להיות לבד בלא חכמה, כנודע שבחינת
 74 חכמה הוא בחינת כח השכל לבד
 75 ומקורו וכו', ובחינת בינה הוא בחינת
 76 התפשטות השכל באורן ורוחב ביאור
 77 היטב איך ומה וכו', לזאת אי אפשר
 78 להיות בחינת בינה בלא חכמה כמו שאי אפשר להיות התפשטות השכל בלי
 79 כח ומקור וכו'"), ובלשון זוהר ו'יְוֹנְגִיָּהוּ תְּדִיר'²⁷, ויוזגם תמיד,
 80 כלומר שיחוד חכמה ובינה, השפעה והמשכה מהתממה אל הבינה, איננה רק
 81 בזמנים מיוחדים שבהם יש תוספת אור מלבד ההשפעה על דרך הרגיל, ואם
 82 כן לכאורה הדבר לא תלוי בכך שקודם לכן יש יחוד של זעיראנפין והמלכות,
 83 האותיות ו' והה' האחרונה, ההסבר לכך הוא שאמנם יש יחוד חכמה ובינה
 84 שהוא תמיד, אבל תְּרִי זֶה היחוד התמידי הקיים תמיד רַק יְחִיד הַצְּוֹנֵי

(21) לקו"ת דרושי ר"ה נז, ג. (22) ראה ירושלמי יומא פ"א ה"א. מדרש תהלים עה"פ קלו, ז. (23) תענית ה. א. זח"ג טו, ב. (24) הושע יא, ט. (25) פרדס שער ח (שער מהות והנהגה) ספ"ג. (26) ראה זהר ח"ב נו, א. ח"ג ד, א. (27) ראה זח"ג (אד"ז) רצ, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ג.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בימי שמעון בן שטח שירדו להם גשמים בלילי רביעיות ובלילי שבתות עד
2 שנעשו חטים ככליות, ושעורים כגרעני זיתים, ועדשים כדגרי זב וצורו
3 מהם דוגמא לדורות".

4 **וּמְקַלְּךָ** הַמְבוּאָר לְעֵיל עַל כֵּךְ שֶׁיִּקְרָא הַחֲסִירִים בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת הוּא חֲסִירִים

5 בשפע הנמשך על ידי יחוד ז"א

6 וּנְקָבָא, יחוד ו"ה הממשיך אור בה'

7 אחרונה של שם הוי', ה' תתאה, **מוֹכֵן**

8 **גְּדָל עֲלוּי ה'ה"א תתאה',**

9 **שְׁמִינִיעַת הַשֶּׁפֶע מִמֶּנָּה** לעולמות

10 הוּא עֵקֶר עֲנִיָּן הַחֲרֹבָן

11 **וְהַגְּלוּת, שְׁלֹכָן** כרי ששפע זה לא

12 יחסר צריף להיות תחלה ענין

13 יחוד ו"ה שבאמצעותו לא יחסר

14 חשפע בה' תתאה, **וְאִזּוּ יָכוֹל**

15 להיות גם יחוד י"ה הממשיך

16 שפע בה' עילאה, כמבואר לעיל.

17 **ג) וַיֵּשׁ לֹמֵר בְּדֶרֶךְ אֶפְשָׁר,**

18 **שְׁעֵנִין** זה של חשיבות ההארה

19 וההשפעה לה' תתאה, ה' השניה של

20 שם הוי' **קָשׁוּר** גם עם מה

21 **שְׁפָתוֹב³⁰** בתחילת פרישת השבוע,

22 פרישת דברים "אלה הדברים

23 **אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה גו', שְׁזוּהִי**

24 מילים אלו הם תחלת ספר

25 **דְּבָרִים,** הנקרא גם 'משנה

26 **תוֹרָה'** כי בו משה רבנו חוזר ואומר

27 דברים שנאמרו בחומשים הקודמים,

28 כפי שממשיך לבאר את משמעות

29 העניין לפי פנימיות הדברים.

30 **דְּהֵנָּה,** אמרו חכמינו ז"ל בגמרא

31 "משנה תורה, **מִשָּׁה מִפִּי**

32 **עֲצָמוֹ אָמְרוּ³¹,** וכמבואר בגמרא

33 שהדבר נלמד מהשניו בין נוסח דברי

34 התוכחה שבחומש ויקרא לאלו

35 שבחומש דברים, וכפירוש רש"י

36 שבחומש ויקרא משה רבינו "נעשה שליח לומר כך אמר לי הקדוש-ברוך-הוא

37 שהרי אמר בלשון ונתתי והפקדתי ולחלתי מי שהיכולת בידו לעשות, אבל

38 ב'משנה תורה' (חומש דברים) כתיב יכנה ה' ידבק ה' כך, משה אמרן מאליו

39 אם תעברו על מצוותיו הוא יקפיד עליכם" אבל אין אלו דברים שהמציא

40 בעצמו חסידו של אלה גם חלקים אלה שאמר מעצמו **וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ** משה

41 אמר 'מפי עצמו' דברים שקיבל ברוח הקודש (**בְּדִבְרֵי אֱלֹהִים** כמובא

42 ב'תוספות'³² על הגמרא שם), **מֵה-שְׁאִינֵי-כֵן אַרְבַּעַת הַסְּפָרִים**

43 **שְׁלֹפְנֵי-זֶה,** החומשים בראשית-שמות-ויקרא-במדבר **שֶׁלֹּא כְּתוּב**

44 **מִשָּׁה כְּמִדְבַּר בְּעַד עֲצָמוֹ,** ב'גוף ראשון' (אני) **אֲלֵא** כל ארבעת

1 זה אמנם 'יחוד' שמשמעותו השפעה פנימית קרובה אבל ב'יחודים' עצמם

2 הכוונה ליחוד היצוני שהוא השפעה מוגבלת ומצומצמת **לְצַרְף קָיִים**

3 **וְחִיּוֹת הָעוֹלָמוֹת,** עד כמה שנצרך לצורך קיום העולמות ולא 'יחוד פנימי'

4 שמביא תוספת אור והשפעה **שְׁיִשְׁנוּ** היחוד היצוני **גַּם בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת,**

5 ועל כך נאמר שיחוד חכמה ובינה הוא

6 המידי, **אֲבָל בְּכַדִּי שְׁיִהֶה יחוד**

7 **פְּנִימִי ד'חֲכֵמָה-וּבִינָה,' יחוד**

8 הממשיך תוספת אור מרובה, **הַנָּה**

9 **עַל זֶה נֶאֱמַר "וְלֹא אָבּוּא**

10 **בְּעִיר,"** וכדרשת חכמינו ז"ל

11 האמורה לעיל **שְׁצָרִיף לְבּוּא**

12 **"לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מִשָּׁה**

13 **תְּחִלָּה,"** שהוא ענין יחוד

14 **'זְעִיר-אֲנִפִּין וְנוֹקְבָא'** ורק לאחר

15 מכן יכול להיות יחוד פנימי של חכמה

16 ובינה, ונמצא שיעקר החיסרון וההעדר

17 של גילוי האלוקות בזמן הגלות הוא

18 החיסרון של יחוד ז"א ונוקבא, המידות

19 והמלכות, כמבואר לעיל.

20 **וְהַלְהֵעִיר, שְׁיִחוד פְּנִימִי**

21 **ד'חֲכֵמָה-וּבִינָה'** כאשר הוא כן

22 מתרחש, אחרי שיש יחוד ז"א ונוקבא,

23 כמבואר לעיל **פּוֹעֵל** ויש לו השפעה

24 **גַּם עַל הַיִּחוד הַיִּצוּנִי** של

25 חכמה ובינה **שְׁלֹצְרִיף קָיִים וְחִיּוֹת**

26 **הָעוֹלָמוֹת,** כלומר, בדרך כלל היחוד

27 היצוני גורם רק השפעה מוגבלת,

28 אבל לאחר שיש גם יחוד פנימי, יש

29 לכך פעולה והשפעה גם על היחוד

30 היצוני שיביא תוספת אור והשפעה

31 **שְׁלֹכָן** מאחר שהיחוד הפנימי פועל

32 הוספה באור הנמשך ביחוד היצוני

33 **בְּגֹאֲלָה הָעֲתִידָה לְבּוּא (שְׁאִזּוּ**

34 **יְהִי יחוד פְּנִימִי ד'חֲכֵמָה-**

35 **וּבִינָה'** שהוא יחוד הממשיך גילוי

36 אור רב וגם פועל על היחוד היצוני, כאמור לעיל) **יְתוֹסֵף בְּחִיּוֹת**

37 **הָעוֹלָמוֹת** וההוספה תבוא לידי ביטוי גם בשפע גשמי, וכדברי הרמב"ם

38 אודות השפע הרב שיהיה בעולם בימות המשיח שהוא **בְּאִפְּן שְׁתֵּהִינָה**

39 **הַטּוֹבָה מְשַׁפֵּעַת הַרְבֵּה, וְכָל הַמַּעֲדָנִים יִהְיוּ מְצוּיִין** בריבוי

40 עצום **כְּעֶפְרוֹ²⁸,** וכמו-כן **בְּזִמְנֵי הַפִּתִּי** כאשר היה יחוד פנימי של

41 חכמה ובינה, הייתה לכך פעולה והשפעה גם על היחוד היצוני, וכתוצאה

42 מכן **הָיָה רַבּוּי הַשֶּׁפֶעַת הַטּוֹבָה** גם בנשמות, **וְעַד** כדי כך

43 **שְׁמַצִּינוּ אֶפְלוּ בְּזִמְנֵי 'פִּיתֵי שְׁנֵי'** אף שלא היה זמן נעלה כמו בזמן

44 בית ראשון **שֶׁהָיוּ חֲטִימֵי כְּכִלְיוֹת כו'²⁹** ובלשון הגמרא "שכן מצנינו

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 החומשים הקודמים כתובים **כְּשִׁלְיֵי הַמְדַבֵּר בְּעַד אֲדוּת שְׁנַיִם**
 2 **אַחֲרֵיהֶם**³³, **שְׁזָהוּ מַה שֶּׁתּוֹכַח** כּפִסּוּקִים רַבִּים בְּתוֹרַה "וַיְדַבֵּר ה'
 3 **אֶל מֹשֶׁה**", וּסְגוּן הַדְּבָרִים הוּא שִׁלְיֵי מְדַבֵּר אֲדוּת הַשְּׁנַיִם,
 4 הַקְדוּשׁ-בְּרִיךְ-הוּא וּמֹשֶׁה רַבִּינוּ, וְהַשִּׁלְיֵי הַאֹמֵר אֶת הַתּוֹרָה הַלְּנֹו,
 5 **שֶׁעֲצָמוֹת הַמַּאֲצִיל** הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 6 הוּא כְּעֲצוּמֵי שְׁהוּא הַבּוֹרָא (וּכְשֶׁמְדוּבֵר
 7 עַל נְבִיאִים עֲלִיּוּנִים בְּיוֹתֵר, עוֹלָם
 8 הַאֲצִילוֹת, לֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּלְשׁוֹן 'בּוֹרָא'
 9 שֶׁמִּשְׁמַעוּ בּוֹרָא מִצִּיאוֹת נִפְרַת
 10 מִהַבּוֹרָא אֲלֵא בִלְשׁוֹן 'מַאֲצִיל'
 11 שֶׁמִּשְׁמַעוּ 'מַאֲצִיל' מִצִּיאוֹת' שֶׁבִּטְלָה
 12 לְאִלּוּקוֹת בִּיטוּל (מוֹחֲלֵט) **מְסַפֵּר**
 13 **אֲדוּת דְּבוּרוֹ שֶׁל הַיְוָי אֶל**
 14 **מֹשֶׁה**.
 15 **וְזָהוּ גַם דִּיוֹק הַלְּשׁוֹן**
 16 **"שִׁלְיֵי"**³⁴ הַאֹמֵר בְּעִינֵי זֶה,
 17 'שִׁלְיֵי הַמְדַבֵּר', **שְׁמוּרָה עַל**
 18 **מַעֲלָתוֹ** שֶׁל הַמְדַבֵּר אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה,
 19 וּבְעִינֵי הַיְוָי עֲצָמוֹת הַאִלּוּקוֹת,
 20 **שֶׁהוּא לְמַעֲלָה מְשַׁנְיָהם** הַשְּׁנַיִם
 21 אֲדוּתָם מְדוּבֵר, הַיְוָי לְמַעֲלָה מְדֻרְגָת
 22 הַאִלּוּקוֹת שֶׁל שֵׁם הוּי וְלַמַּעֲלָה מְדֻרְגָתוֹ
 23 שֶׁל מֹשֶׁה רַבִּינוּ, **שְׁזָהוּ עַל-דֶּרֶךְ**
 24 **שְׁמַתָּן תּוֹרָה הִיָּה "בְּיֹום**
 25 **הַשִּׁלְיֵי"**³⁵ שֶׁל הַהֲכִנּוֹת שֶׁבִּנְי
 26 יִשְׂרָאֵל הַתְּכַנְנֵנו לְמַתָּן תּוֹרָה (כְּמִבּוֹאֵר
 27 דְּבַרְי חֲכִמֵינוּ ז"ל בְּגִמְרָא), **וְעַל-**
 28 **דֶּרֶךְ מַה שֶּׁנֶּאֱמָר**³⁶ כְּבִבּוֹאֵת
 29 הוֹשַׁע "יְחִינּוּ מִיָּמִים, **בְּיֹום**
 30 **הַשִּׁלְיֵי יִקְמְנוּ וְנִחְיָה**
 31 **לְפָנָיו**", וְכִמּוֹ **שֶׁנֶּחֱבָאֵר**
 32 **לְעִיל**³⁷ כְּמִאֲמַר דִּיבּוּר-הַמַּתְחִיל
 33 'תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה' שֶׁנֶּאֱמָר בִּי"ג תְּמוֹז שְׁנַה
 34 ז', תַּשְׁכ"ט, "שִׁיּוּמִים" **הֵם שְׁנֵי**
 35 **הַגְּלוּיִים דְּמִמְלָא כָּל עֲלָמִין**
 36 **וְסוּבָב כָּל עֲלָמִין**, וְ"יֹום הַשִּׁלְיֵי" הוּא גְלוּי עֲצָמוֹת
 37 **אֹר-אֵין-סוּף שֶׁלְמַעֲלָה מְשַׁנְיָהם (לְמַעֲלָה גַם מִבְּחִינַת**
 38 **'סוּבָב כָּל עֲלָמִין הַכְּלָלִי)**. וְכְּמִבּוֹאֵר שֵׁם בְּהַרְחָבָה, בְּהַתְּגַלּוֹת הָאוּר
 39 אֱלֹוִקֵי יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ דְּרֻגוֹת כְּלָלִיּוֹת, 'מִמְלָא כָּל עֲלָמִין', 'סוּבָב כָּל עֲלָמִין' וְעֲצָמוֹת
 40 אֹר-אֵין-סוּף שֶׁלְמַעֲלָה מִשְׁתִּיחָה. 'מִמְלָא' הוּא הָאוּר הַמְתַּלְבֵּשׁ בְּעוֹלְמוֹת
 41 וּבְנְבִיאִים לְהַחִיּוֹת כָּל נְבִיא וְכָל עוֹלָם לְפִי עֲרוֹכּוּ, 'סוּבָב' הוּא הָאוּר הָאֱלֹוִקֵי
 42 שֶׁלְמַעֲלָה מִהַתְּלַבְּשׁוֹת בְּעוֹלְמוֹת 'סוּבָב' וְ"מִקִּיף" עַל כָּל הָעוֹלְמוֹת בְּשׁוּהוּ,
 43 וְעֲצָמוֹת אֵין-סוּף הֵיא לְמַעֲלָה מִהָעוֹלְמוֹת לְגִמְרֵי, וְעַל כֵּךְ מִבּוֹאֵר שֶׁהִדְבֵר נִרְמֵו

בכתוב 'חיינו מיוממים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו', 'יוממים' הם שני
 הגלויים של 'ממלא' ו'סובב', ו'יום השלישי' הוא גילוי עצמות אין-סוף.
 ועל-פי-זה לפי האומר שדווקא ארבעת החומשים הראשונים כתובים
 בסגנון של 'שלישי המדבר' כי הם גילוי של עצמות אין-סוף **נִמְצָא**
לְכַאוּרָה שֶׁסִּפֵּר דְּבָרִים הוּא
בְּאֶפְסוֹן שֶׁל יְרִידָה שְׁלֵא בְּעֶרְךָ
 יְרִידָה גְדוּלָה מְאוֹד, לֵאלֹא כָּל יַחַס
 וְהַשְׁוֵאָה לְגַבֵּי אַרְבַּעַת הַסִּפְרִים
שֶׁלְפָנֵי-זֶה כִּי רַק סִפֵּר דְּבָרִים 'מִשְׁנַה
 תּוֹרָה' לֹא נֶאֱמַר בְּאֶפְסוֹן שֶׁל 'שִׁלְיֵי
 הַמְדַבֵּר'.
 אֶךְ מִצַּד שְׁנֵי בְּאֶמְתָּ לְאִמִּיתוֹ שֶׁל
 דְּבַר יֵשׁ מַעֲלָה יְתָרָה בְּסִפְר
דְּבָרִים לְגַבֵּי אַרְבַּעַת הַסִּפְרִים
שֶׁלְפָנֵי-זֶה וּבִנְיָגוּד לְאִמּוֹר, סִפֵּר
 דְּבָרִים דּוּקָא יוֹתֵר נַעֲלָה מֵאַרְבַּעַת
 הַסִּפְרִים הַקְדוּמִים, כְּפִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ
 וּמִבְּאֵר.
דְּהַגָּה, עֲנִינּוּ שֶׁל מְשַׁנְיָה
תּוֹרָה' הוּא לְכַאוּרָה וּלְפִרְט
 וְלַהֲסַבֵּר יוֹתֵר אֶת עֲנִינֵי הַתּוֹרָה-
וּמִצָּוֹת שֶׁהֵיוּ צְרִיכִים בְּאוּר³⁸
 עַד שֶׁנֶּאֱמַר סִפֵּר דְּבָרִים, וְהִינּוּ, הֵן
בְּנוֹגַע לְעִנְיָנִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ
בְּאַרְבַּעַת הַסִּפְרִים הַחֹמְשִׁים
שֶׁלְפָנֵי-זֶה, שֶׁבְּמִשְׁנַה תּוֹרָה'
 חוֹמֵשׁ דְּבָרִים נֹסְפּוֹ בְּהֵם עוֹד
כְּמָה פְּרָטִים שֶׁלֹּא נֶאֱמָרוּ בְּאוֹתָם
 נוֹשְׂאִים עֲצָמִם כְּפִי שֶׁבְּאוּר בְּאַרְבַּעַת
 הַחֹמְשִׁים הַקְדוּמִים, וְהֵן בְּנוֹגַע
לְעִנְיָנִים חֲדָשִׁים שֶׁנֶּאֱמָרוּ
לְרִאשׁוֹנָה בְּמִשְׁנַה תּוֹרָה'
וְלֹא נִתְפָּרְשׁוּ כָּלֵל בְּאַרְבַּעַת
הַסִּפְרִים שֶׁלְפָנֵי-זֶה.
וְנִמְצָא, שֶׁכְּלָלוֹת עֲנִין סִפֵּר
דְּבָרִים שֶׁבּוּ פִירוּט הַדְּבָרִים הוּא 'הִלְכָה לְמַעֲשֵׂה' שֶׁצְרִיכָה לְהִיּוֹת
 דּוּקָא בְּצוּרָה מְבֹוּרָת וּמְפֹוּרְטָת, **שֶׁעֲנִינּוּ** שֶׁל הַמַּעֲשֵׂה בְּפֹועַל בְּסִפְרֵי
 הוּא **סִפְרֵי הַמְּלָכוֹת** כְּמִבּוֹאֵר בְּקִבְלָה וְחִסְדוֹת הַסִּפְרֵי חֲכֵמָה-בִּינָה-
 דַּעַת הֵם עִינֵין מְחוּתֵין (הַשְׁכָּל), הַסִּפְרֵי חֲסֵד-גְבוּרָה-תְּפָאֵרַת-נִצְחָה-הוֹדֵי-יִסוּד
 הֵם עִינֵין מִיִּדוֹת (הַרְגֵשׁ), וְסִפְרֵי הַמְּלָכוֹת שֶׁהֵיא הַאֲחֻרֹנָה וְהַתְּחִלָּה מִבֵּין
 הַסִּפְרֵי הֵיא עִינֵין הַמַּעֲשֵׂה (כִּשֵׁם שֶׁבְּכּוּחוֹת הַנֶּפֶשׁ הַמַּעֲשֵׂה הוּא עִינֵין חִיצוֹנִי
 וְנִחּוֹת לְעוֹמֵת הַשְׁכָּל וְהַרְגֵשׁ).
וְזָהוּ גַם הַהֲסַבֵּר הַפְּנִימִי לְכַךְ שֶׁסִּפֵּר דְּבָרִים שֶׁהוּא סִפֵּר חֲמִישִׁי

(33) רמב"ן בהקדמתו לפירושו עה"ת. (34) ראה אוה"ת פרשתנו ע' ב. (35) שבת פח, א. (36) הושע ו, ב. (37) ד"ה תפלה למשה די"ג תמוז ס"ד (לעיל ס"ע 44 ואילך). (38) אברבנאל בהקדמתו לפרשתנו – הובא באוה"ת שם ע' ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 ואחרון בסדרת חומשי התורה, הוא כנגד "ה"א תתאה'³⁹, ה'
2 תחתונה, ה' אחרונה של שם הוי', ספירת המלכות ואף שבסדר הספירות
3 ספירת המלכות היא, כאמור, הספירה האחרונה והתחתונה ביותר, אבל
4 בעניינה השייכות של ספר דברים דווקא לספירת המלכות, מלמדת על מעלתו
5 המיוחדת, כפי שממשיך ומבאר.

42 שלפנינו (זה), כמאמר רבותינו ז"ל⁴³ בגמרא אודות מעלתו של דוד
43 המלך שנאמר בו, בספר שמואל "ויהי עמו⁴⁴ שהלכה כמותו",
44 כדברי הגמרא לגבי השבחים שנאמרו על דוד המלך, "הנה ראיתי בן לישי
45 בית הלחמי יודע נגן וגיבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תואר וה' עמו
46 וגו'", שהכוונה למעלות בלימוד

6 ומוכן גם על-פי מאמר 1 ספר חמישי, הוא כנגד "ה"א תתאה'³⁹, ספירת
7 רבותינו ז"ל⁴⁰ בגמרא, על הכתוב 2 המלכות. ומוכן גם על-פי מאמר רבותינו ז"ל⁴⁰
8 במשלי "חצבה עמודיה 3 חצבה עמודיה
9 שבועה⁴¹ - אלו שבועה ספרי 4 תורה", כי פרשת "ויהי בנסע
10 תורה", כי פרשת "ויהי בנסע 5 תורה", כי פרשת "ויהי בנסע
11 הארון" שבפרשת בהעלותך היא 6 ספרי, ויחד עם שאר ארבעת הספרים ישנם
12 ספר לעצמו, ונמצא שספר 7 שבועה ספרים, ועל-פי זה הנה ארבעה הספרים
13 במדבר לברו נחלק לשלשה 8 הראשונים (שהם ששה ספרים) הם ו' קצוות
14 ספרים האחד, מתחילתו עד "בנסע 9 דזעיר-אנפין, וספר דברים (שהוא השביעי) הוא
10 בחינת המלכות⁴². והרי ידוע ששרש ספירת 11 המלכות הוא בספירת הכתר שלמעלה מכל
12 הספירות. וזהו גם העלוי שב'הלכה שבתורה' 13 (ענינו של 'משנה תורה') לגבי קללות ענין
14 התורה (ארבעה הספרים שלפנינו), כמאמר 15 רבותינו ז"ל⁴³ "ויהי עמו⁴⁴ שהלכה כמותו",
16 שזהו למעלה יותר מענין "אלו ואלו דברי 17 אלקים חיים"⁴⁵, שענינו בספירות הוא ספירת
18 הבינה⁴⁶, ולמעלה גם מדרגת התורה כפי שהיא 19 בבחינת החכמה, כמאמר⁴⁷ "אורייתא מחכמה
20 נפקת", עד לבחינת 'חכמה דאדם-קדמון', 21 שזוהי בחינת 'שלישי המדבר'⁴⁸ (ובתורה גופא
22 הוא ענין 'שלישי המכריע'⁴⁹), ואלו ענין 23 ההלכה הוא בדרגה נעלית עוד יותר⁵⁰. וקללות
24 במדבר) הם ו' קצוות דזעיר- 25 אנפין כללות המידות נקראות כאמור,
26 זעיר אנפין' וכאן הדגש הוא על כללות 27 המידות כמציאות אחת שכמו לכל דבר
28 יש לה שש קצוות (מורה, מערב, צפון, 29 דרום, מעלה ומטה), וספר דברים
30 (שהוא השביעי) הבא אחרי ששת 31 הספרים האמורים) הוא בחינת
32 המלכות⁴² שבסדר הספירות באה 33 אחרי ששת המידות הנקראות זעיר

47 התורה, "יודע נגן - שיועד להישאל,
48 גיבור - שיועד להשיב, איש מלחמה -
49 שיועד לישא וליתן במלחמתה של
50 תורה, איש תואר - שמראה פנים
51 בהלכה, ונבון דבר - שמבין דבר מתוך
52 דבר, וה' עמו שהלכה כמותו בכל
53 מקום", ומבואר על כך בחסידות
54 שהכוונה כי כדי לברר את ההלכה
55 לאמיתתה לא די בחכמה אנושית
56 ובחכמה טובה בתורה על פי השכל
57 אלא צריך להיות 'והוי' עמו, להיות
58 מחובר לאלויות שבתורה, שזהו
59 למעלה יותר מהענין ד'אלו
60 ואלו דברי אלקים חיים"⁴⁵,
61 כמאמר חכמינו ז"ל שגם הדעה בתורה
62 שלא נפסקה הלכה כמותה היא דבר ה'
63 שענינו של 'אלו ואלו דברי אלוקים
64 חיים' בספירות הוא ספירת
65 הבינה⁴⁶, ולמעלה גם מדרגת
66 התורה כפי שהיא בבחינת
67 חכמה, כמאמר⁴⁷ הוורה
68 אורייתא מחכמה נפקת, התורה
69 מחכמתו של הקדוש-ברוך-הוא יצאה
70 ונמשכה עד לבחינת חכמה
71 העליונה ד'אדם-קדמון', כמבואר
72 בקבלה וחסידות, כשם שלכל עולם
73 ומדרגה פרטית ביסוד ההשתלשלות
74 קדם רצון להתהוות עולם ומדרגה זו,
75 כן גם ביחס לכללות כל סדר ההשתלשלות קדם רצון כללי, והוא מדרגת 'אדם
76 קדמון' ("א"ק"), הנקרא גם "אור כללי" (שלמעלה מהתחלקות לפרטים
77 מוגדרים) בו כל הנבראים נסקרים בסקירה-מחשבה אחת כללית, שזוהי
78 החכמה כפי שהיא בבחינת 'אדם קדמון' הבינה ד'שלישי
79 המדבר'⁴⁸ (ובתורה גופא עצמה הוא ענין "שלישי
80 המכריע"⁴⁹ במקום שיש שתי דעות, והוא למעלה משניהם), ואלו
81 ענין ההלכה הוא בדרגה נעלית עוד יותר⁵⁰ אפילו מהחכמה
82 דאדם-קדמון.

34 אנפין'. וכאמור, לעניינה הדגש הוא מעלת המלכות ביחס לספירות הקודמות
35 לה, כפי שממשיך, ויהרי ידוע בקבלה וחסידות ששרש ספירת
36 המלכות הוא בספירת הכתר בחינת 'כתר עליון' שלמעלה מכל
37 הספירות אפילו ספירת החכמה שהיא הספירה הכי עליונה והראשונה בסדר
38 הספירות (כמו שהכתר הגשמי הוא מעל הראש והמוח).
39 וזהו האמור לעיל על הייתרון של ספר דברים לגבי הספרים שקדמו לו הוא
40 גם תוכן וענין העלוי המיוחד שב'הלכה שבתורה' (ענינו של
41 'משנה תורה') לגבי קללות ענין התורה (ארבעה הספרים

(39) לקו"ת (טעהמ"צ) להאריז"ל פ' האזינו - הובא באוה"ת שם. (40) שבת קטז, א. א. (41) משלי ט, א. (42) אוה"ת שם. (43) סנהדרין צג, ב. (44) שמואל"א טז, יח. (45) עירובין יג, ב. ויש"נ. (46) ראה סה"מ תרכ"ז ע' דש ואילך. (47) זח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ועוד. (48) אוה"ת שם ע' ה. (49) ראה שבת לט, סע"ב. ויש"נ. וראה סה"מ תרכ"ז ע' שז ואילך. המשך תרס"ו ע' תלד ואילך. ובכ"מ. (50) ראה גם תו"מ סה"מ טבת ע' רלה.

ציון במשפט תפדה

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְכָל־לוֹת הָעֲנָנִים בְּזָה, מעלת ההלכה על כל שאר חלקי התורה שֶׁעֲנָנִים
 2 הַהֶלְכָה הוּא הַמְשַׁכֶּת וְהַתְּגַלֵּת רְצוֹן הָעֲלִיּוֹן הָאֱלֹהִים לְבַחֲיַנְתָּ
 3 הַמַּעֲשֵׂה בְּעוֹלָם לְמַטָּה, וְיָדוּעַ שְׂכָרֵי לַפְּעוּל הַהַמְשַׁכָּה שֶׁל
 4 דְרָגָה נְעִלִית וּמְרומֶמֶת בְּאֱלֻהִים לְמַטָּה צָרִיף לְהַמְשִׁיף מִבְּחִינָה
 5 שְׁלֹמַעְלָה מַעֲלָה בְּיִתְרֵי.⁵¹
 6 וּכְמִבּוֹאֵר בְּחִסְדוֹת לְגַבִּי מַעֲלַת חוֹמֶשׁ
 7 דְּבָרִים, 'מִשְׁנֵה תוֹרָה', לְגַבִּי שֶׁאֵר
 8 הַסְּפָרִים בְּכַתוּבָה שֶׁאֵמַנְס הַשּׁוֹרֵשׁ שֶׁל
 9 'מִשְׁנֵה תוֹרָה' הוּא מְסַפֵּר הַבִּינָה אֲבֵל
 10 הַבִּינָה עֲצֻמָּה שׁוֹרֵשָׁה מְסַפֵּר הַכְּתָר
 11 וְכֵן הַכּוֹחַ שֶׁשׁ בְּמִידַת הַמַּלְכוּת לַהוֹת
 12 בְּרִיאָה יֵשׁ מֵאִין שׁוֹרֵשׁוֹ מֵהַאִין-סוּף
 13 עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא לְבָדוֹ כְּכּוֹחַ וִיכְלֻתוֹ לַהוֹת
 14 יֵשׁ מֵאִין.
 15 וְכַמְבָּאֵר גַּם בְּעֲנָנִים דְּבָרֵי הַזְּוָהר
 16 'אֶסְתַּכַּל בְּאוֹרֵי־תָא וּבְרָא
 17 עֲלָמָא, כְּףָּ בְּרַ נִשׁ עֲסִיק
 18 בְּאוֹרֵי־תָא וּמְקַיִם עֲלָמָא'⁵²,
 19 כִּשְׁם שֶׁהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא הֵבִיט בְּתוֹרָה
 20 וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם, כִּךְ בֵּן אָדָם עוֹסֵק
 21 בְּתוֹרָה וּמְקַיִם אֶת הָעוֹלָם, וּמִבּוֹאֵר עַל
 22 כֵּךְ בְּחִסְדוֹת שְׂכָרֵי לַפְּעוּל
 23 הַמְשַׁכֶּת הַתּוֹרָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה
 24 שֶׁתְּגַלֵּה בְּעוֹלָם [כְּפִדּוּעַ גַּם
 25 בְּעֲנָנִים הַשְּׂכִיכוֹת הַדְּעֻשָׁתָּה
 26 הַדְּבָרוֹת שֶׁל מִתֵּן תוֹרָה וְעֲשָׂה
 27 מְאֻמְרוֹת⁵³ שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם,
 28 שְׁעֲשֻׂרֵת הַדְּבָרוֹת שֶׁהֵם כְּלָלוֹת
 29 הַתּוֹרָה פּוֹעֲלִים קִיּוֹם וְחִזּוּק
 30 בְּעֲשָׂה מְאֻמְרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא
 31 וּמִתְקַיִם הָעוֹלָם], צְרִיכָה לְהִיֹּת
 32 הַמְשַׁכָּה נְעִלִית יוֹתֵר בְּתוֹרָה
 33 עֲצֻמָּה, גִּילּוֹי אֱלֻהִים נוֹסֵף עַל
 34 הַגִּילּוֹי שֶׁקִּיּוֹם בְּתוֹרָה מִצַּד עֲצֻמָּה עַל-
 35 דֶּרֶךְ הָעֲנָנִים שֶׁ'דוֹד בְּלִימּוֹד
 36 הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ הָיָה מְחַבֵּר תּוֹרָה
 37 שְׁלֹמַעְלָה בְּהַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-
 38 הוּא'⁵⁴ וּפְעַל עֲלִיּוֹ הוֹסֵפָה בְּתוֹרָה
 39 מִלְּבַד מֵה שֶׁשׁ בַּה מִצַּד עֲצֻמָּה.
 40 (ד) וְעַל-פִּי מַה שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל
 41 מַעֲלַת ה' תַּתְּאָה, ה' תַּחְתּוֹנָה, ה' אַחֲרֹנָה שֶׁל שֵׁם הוֹי, מִידַת הַמַּלְכוּת

שֶׁקְשׁוֹר עִם עֲנָנִים הַמַּעֲשֵׂה דְּוָקָא, כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל לְעִינֵי מַעֲלַת חֵלֶק
 הַהֶלְכָה שְׁבַתוֹרָה, יוֹבֵן גַּם הָעֲלִיּוֹ וְהִתְרוֹן הַמִּיּוּחַד ד' וְשְׂבִיבָה
 שְׁהוּא בְּלִי גְבוּל לְגַבִּי "צִיּוֹן בְּמִשְׁפַּט תַּפְּדָה" עַל פִּי
 הַרְיָן וְהַמְשַׁפֵּט, כְּמִבּוֹאֵר לְעִיל.
 וְהָעֲנָנִים בְּזָה⁵⁵ כְּמִצּוּיִן בְּהַעֲרוֹת
 הַמוֹצִיאִים לְאוֹר, מִכָּאן וְאֵילֶךְ נִרְשָׁמוּ
 רֵאשִׁי-פָרְקִים בְּלִבְדוֹ, דְּהִנֵּה כְּתִיב⁵⁶
 בְּתוֹרָה, בְּפִרְשַׁת נִצְבִּים, הַנְּסֻתְרוֹת
 לְהוֹי' אֶלְקֵינוּ וְהַנְּגַלוֹת לְנוּ
 וּלְכַנְיָנוּ, "הַנְּסֻתְרוֹת" הוּא
 הַחֵלֶק הַרֵאשׁוֹן שֶׁל שֵׁם הוֹי' עֲנָנִים
 י"ה דְּשֵׁם הַרְיָ'⁵⁷, שְׁעֲנִינָם
 בְּעִבּוּדָה בְּעַבְדוֹת ה' שֶׁל כָּל אַחַד
 וְאַחַד הוּא כְּדַבְּרֵי הַזְּוָהר "דְּחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ⁵⁷ דְּבַמּוֹחָא וְלָבָא דְּכָל
 חַד וְחַד לְפּוֹם שְׁעוֹרָא
 דְּלִיָּה'⁵⁸, אַהֲבָה וִירָאָה שְׁבַמּוֹחוֹ
 וְלָבוֹ שֶׁל כָּל אַחַד וְאַחַד לְפִי הַשִּׁיעוֹר
 (וְהַמִּידָה וְהִיכּוֹלַת) שֶׁלּוֹ הַיָּנוּ, שְׁיִישׁ
 בְּזָה חֲלוּקֵי דְרָגוֹת כּוֹ, שְׁהַרִי
 אֵין כָּל הַשְּׂכָלִים וְהַדְּעוֹת שֶׁל
 כָּל בְּנֵי אָדָם שְׁוֹת, וְאֵין שְׂכָל
 אָדָם זֶה מִתְּפַעֵל וּמִתְעוֹרֵר
 מִמֶּה שֶׁמִּתְּפַעֵל וּמִתְעוֹרֵר
 שְׂכָל חֲבָרוֹ (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
 בְּהַקְּדָמַת סֵפֶר הַתְּנַיָּא לְעִינֵי
 הַהַבְדֵּל בֵּין לִימּוֹד דְּבָרֵי מוֹסֵר בְּסְפָרִים
 לְשִׁמְעֵת דְּבָרֵי מוֹסֵר פְּנִים אֶל פְּנִים),
 "וְהַנְּגַלוֹת" וְהַרִי תַחֲלִילַת הַמִּילָה
 הִיא בְּאוֹתוֹיּוֹת וִיָּה, הוּא הַחֵלֶק הַשְּׁנִי
 שֶׁל שֵׁם הוֹי' עֲנָנִים וִיָּה דְּשֵׁם
 הַרְיָ', שְׁעֲנִינָם שֶׁל אוֹתוֹיּוֹת וִיָּה שֶׁל
 שֵׁם הוֹי' בְּעִבּוּדָה הַרְחוּתִית שֶׁל
 הָאָדָם הוּא קִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמְצוֹת
 בְּמַעֲשֵׂה בְּפּוֹעֵל⁵⁹, שְׂבִיבָה
 בְּעִינֵי הַמַּעֲשֵׂה, כְּנִיגוֹד לְעִינֵי הַהֲבָנָה
 שְׁוִים כָּל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל.
 וְכִיּוֹן שְׂכָל הָעֲנָנִים שִׁתְּגַלוּ
 לְעַתִּיד לְבוֹא, בִּימּוֹת הַמְּשִׁיחַ תְּלוּוִים
 בְּמַעֲשֵׂינֵינוּ וְעִבּוּדְתָנוּ בְּקִיּוֹם
 הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת עֲלִיּוֹת לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל
 כָּל זְמַן מְשֻׁף הַגְּלוּת⁶⁰, מוֹבֵן, שְׂכָרֵי לַפְּעַל

(51) ראה גם אוה"ת שם ע' ז. (52) זח"ב קסא, רע"ב. (53) ראה זח"ג יא, ב. וראה גם לקו"ת חוקת נו, סע"ג ואילך. (54) ראה זח"ג (רע"מ) רכב, ב. לקו"ת שלח מז, ג. נא, א. (55) מכאן ואילך – ראשי פרקים בלבד (המו"ל). (56) נצבים כט, כח. (57) ראה זח"ג (רע"מ) קכג, ריש ע"ב. תקו"ז ת"י (כה, ב). ת"ע (קכט, א). (58) זח"א קג, א. (59) תניא אגה"ת ספ"ד. (60) תניא רפל"ז.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

31 בצדקה", שדוקא על-ידי עבודתם של אנשים פשוטים
 32 שאינם בדרגה גבוהה בעניין ההבנה וההשגה, אבל מכל-מקום הם עובדים
 33 עבודתם כראוי בענין המעשה בפועל - מגיעים עבודתם מגעת
 34 ורגועת למעלה ביותר באלוקות, שפועלים את הגאולה באופן
 35 של צדקה, ולא רק משום שראויים
 36 לגאולה מצד המשפט, צדקתו של
 37 הקדוש-ברוך-הוא שהיא
 38 ללא הגבלות כלל, ובאופן
 39 כזה נמשכת היא הצדקה של
 40 הקדוש-ברוך-הוא למטה בעולם,
 41 שגם בעולם הזה התחתון תרפה
 42 הדעה והחכמה והאמת⁶³,
 43 כלשון הרמב"ם, ועד לקיום
 44 היעוד בנבואת ישעיהו וראו כל
 45 בשר יחדו כי פי הוי' דבר⁶⁴,
 46 וכפי שמבאר אדמו"ר
 47 האמצעי⁶⁵ את משמעות הכתוב
 48 על-פי חסידות שאפילו הדומם
 49 הגשמי ה'בשר' רגיש (וועט
 50 אנהערן כיור וישמע ויקלוט) כי
 51 פי הוי' דבר, שכל קיום העולם
 52 הוא בדבר ה', בכיאת גואל צדק,
 53 גואל ראשון, משה רבנו,
 54 שהוא גואל אחרון⁶⁶, עליו
 55 על הגואל האחרון נאמר⁶⁷ וְדוּד
 56 עבדי נשיא להם לעולם.

גואל ראשון, משה רבנו, שהוא גואל אחרון⁶⁶, עליו נאמר⁶⁷ וְדוּד עבדי נשיא להם לעולם.

1 ישראל מוסיפים בלימוד התורה וקיום המצוות בפועל בזמן הגלות, כך יגדל
 2 ויתוסף גילוי האלוקות לעתיד לבוא, מוכן, שפדי לפעול למעלה
 3 יחוד ו"ה תוספת המשכת אלוקות במידת המלכות (שבענין זה בהעדר
 4 ההמשכה הנוספת במידת המלכות תלוי עקר החורבן כאשר המשכה
 5 זו קיימת, נתקן ענין החורבן, ורק
 6 לאחרי-זה לאחר שיש יחוד ו"ה
 7 ויש המשכה והשפעה ממידות למלכות
 8 יכול להיות גם יחוד י"ה,
 9 המשכה והשפעה מתחמה לבניה
 10 בנזכר לעיל סעיף ב), הרי זה
 11 הענין העיקרי האמור, יחוד ו"ה, על-
 12 ידי עבודתם של ישראל
 13 בקיום התורה ומצוות במעשה
 14 בפועל דוקא, שזהו
 15 "והנגלות", ו"ה דשם הוי'
 16 כמבואר לעיל שדוקא מידת המלכות
 17 שייכת לענין המעשה בפועל.
 18 ועל-ידי-זה שמתקנים מה שנעדר
 19 בעת החורבן וישנו יחוד ו"ה
 20 פועלים בנן בית המקדש
 21 דלעתיד, עליו על בית המקדש
 22 השלישי נאמר⁶¹ גדול יהיה
 23 כבוד הבית הזה האחרון הבית
 24 השלישי, אפילו יותר מן הראשון,
 25 וכללות הגאולה העתידה,
 26 שאז לעתיד לבוא יהיה הענין
 27 "נקבה תסוכב גבר"⁶²
 28 ותתגלה מעלת ספירת המלכות, בחינת
 29 נקבה (המקבלת מהמשפיע). וזהו
 30 גם העלוי ד'ושביה

למעלה יחוד ו"ה (שבענין זה תלוי עקר החורבן,
 ורק אחר-כך יכול להיות גם יחוד י"ה, כנ"ל
 סעיף ב), הרי זה על-ידי עבודתם של ישראל
 בקיום תורה ומצוות במעשה בפועל דוקא, שזהו
 "והנגלות", ו"ה של שם הוי'. ועל-ידי-זה
 פועלים את בנן בית-המקדש דלעתיד, עליו
 נאמר⁶¹ גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן
 הראשון, וכללות הגאולה העתידה, שאז יהיה
 ענין "נקבה תסוכב גבר"⁶². וזהו גם העלוי
 ד'ושביה בצדקה", שדוקא על-ידי עבודתם של
 אנשים פשוטים בענין המעשה בפועל, מגיעים
 למעלה ביותר, שפועלים את הגאולה באופן של
 "צדקה", צדקתו של הקב"ה שהיא ללא
 הגבלות כלל, ובאופן כזה היא נמשכת למטה
 בעולם, שגם בעולם תרפה הדעה והחכמה
 והאמת⁶³, ועד לקיום היעוד וראו כל בשר
 יחדו כי פי הוי' דבר⁶⁴, וכפי שמבאר אדמו"ר
 האמצעי⁶⁵ שאפילו הדומם הגשמי רגיש (וועט
 אנהערן) "כי פי הוי' דבר", בכיאת גואל צדק,
 גואל ראשון, משה רבנו, שהוא גואל אחרון⁶⁶, עליו נאמר⁶⁷ וְדוּד עבדי נשיא להם לעולם.

המשך ביאור למס' שבת ליום חמישי עמ' ב

1 עוד בענין בורר: דבי - אנשי ביתו של רב פפא, שאפו שיכרא מנא
 2 למנא - היו שופכים שכר מכלי לחבירו בנחת, כדי שהפסולת
 3 תשאר בשולי הכלי ולא תשפך יחד עם היין. אמר ליה רב אחא
 4 מדיפתיה לרבינא, האיבא ניצוצות - הרי יש טיפות קטנות
 5 המטפטפות מבין הפסולת כשהקילוה פוסק, והן מוכיחות שכונתו
 6 לברור את השכר מהפסולת שבשולי הכלי. תירץ לו רבינא,
 7 ניצוצות לבי רב פפא לא השיבי - טיפות אלו לא היו חשובות בבית
 8 רב פפא ולא הקפידו עליהן כל כך, וכשהפסיק השכר לקלח
 9 והגיעו לטיפות הסמוכות לפסולת, היו משליכים אותן לחוץ עם
 10 הפסולת.
 11 שנינו במשנה: ונותנין ביצה פסמנת של חרדל. הגמרא מביאה
 12 ברייתא המבארת למה אין בזה משום בורר: תני יעקב קרחה,

1 ושהיין ניצק לתוכו פפא, שאם יש חלל טפח בין שולי הכפיפה
 2 לקרקעית הכלי, הרי זה אהל עראי שאסור לעשותו בשבת.
 3 הגמרא מביאה דין בענין כיוסי חבית: אמר רב, האי פרוזנא - בגד
 4 זה שטוחים אותו על גבי גיגית יין כדי לכסותה, כך הוא דינו
 5 אפליה דבובא - על חצי פי הגיגית, שרר - מותר לשטחו, משום
 6 שאין זה חשוב אהל, אך אפליה בובא - על כל הגיגית, אסור
 7 לשטחו, משום שעושה אהל בכך.
 8 דין נוסף בענין סינון יין בשבת: אמר רב פפא, לא ניהק איניש
 9 צניייתא בפומיה דבזוני דחביתא - לא יהדק אדם בחוקה קשים
 10 וקסמים בפי כלי חרס קטן שמוציאים בו יין מהחבית, כדי לסנן את
 11 היין שעובר דרכו, משום דמיהוי פמשרתא - מפני שנראה
 12 כמשמרת.

61 חגי ב, ט. וראה זח"א כח, א. 62 ירמי' לא, כא. 63 רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. 64 ישעי' מ, ה. 65 ראה תו"ח תצוה תפב, א ואילך (בהוצאה החדשה - ח"ב שכט, א ואילך). שער האמונה פכ"ה. 66 ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. שער הפסוקים להאריז"ל ויחי מט, י. 67 יחזקאל לז, כה.